

परिस्थ(थ)न्त् ५० परि+स्थन्-भावे वञ्-अप्रत्ययकर्म-
कथे वा प्रत्यम् । इत्यादेः चरणे प्राथम्यकर्मके ह्रस्वा-
देर्भेदचरणे तु न प्रत्यम् ।

परिस्त्रव परि+स्त्रु-भावे ऋण् । परितः चरणे

परिस्त्राय ५० पति+स्त्रु-विष्-वञ् । सुश्रुतोक्ते परिस्त्रव-
जनके १७ पृष्ठभेदे “कूरोवस्त्रातिप्रभूतदोषस्त्रादोष-
घमवधारितं मञ्जुलिङ्ग्य दोषादनिःशेषानपहरति ततस्ते
दोषाः परिस्त्रावभाषादयन्ति तत्र दोषलोदरविच्छिन्नाश्च ।
जातघटनानि भवन्ति सर्वेदौ चान्य पितृद्विधायो
परिस्त्रवतस्तं परिस्त्रावमित्याजयते । परि+स्त्रु भावे
वा० वञ् । २ परिस्त्रवणे च

परिस्त्राविन् लि० परि+स्त्रु-विनि । १ चरणयुक्ते सुश्रु-
तोक्ते पञ्चविधभगन्दरमध्ये २ तद्धेदे च “जोषा तु प्रभु-
पितः समीरणेनाधःप्रेरितः पूर्ववदस्त्रितः सुक्तावभाषां
स्त्रिणां कण्ठभूतौ पिङ्गो जनयति सास्य कण्ठादीन्वे-
दनाविशेषास्तनयत्प्रतिक्तिवभाषा च पारस्येति त्र-
पाशु कटिनः संरक्षी कण्ठप्रायः विक्लिबमजसमासावं
सुवत्युपेक्षितस्य वातमूत्रपुरीषरेतांश्च विस्त्रुजति तं भग-
न्दरं परिस्त्राविषमित्यासजते” तत्र तत्रचणसक्तम् ।

परिस्त्रुत् स्त्री परि+स्त्रु-क्तिप् । १ चरायाम् अमरः । २ प-
रितः चरणयुक्ते लि० “अज्ञात् परिस्त्रुतो रथम्” यजु०
१८ ७५ भावे सम्प्र० क्तिप् । ३ चरणे स्त्री ।

परिस्त्रुत लि० परि+स्त्रु-क्त । १ ३ष्ठादिभ्यो निःसृतवारहमे
पदार्थे “कर्जं बह्वनीरकृतं इतं पयः जीवाणं
परिस्त्रुतम्” यजु० २ २३ “परिस्त्रुतं बह्वनीः पुष्पेभ्यो
निःसृतं चारं बह्वन्यः । तस्य चारं क्षिबिषम् कर्जं-
ग्रन्थेन ततग्रन्थेन पयःग्रन्थेन अभिषेयम् । ततोर्ज-
ग्रन्थोऽक्षगतं स्वादुदमभिप्रक्षे । इतपयधी प्रविद्धं”
वेददी० । २ भदिरायां स्त्री मेदि० ।

परिस्त्रुन् अथ० हन्तोर्परि अज्ययी० । हन्तोर्परि ततः
परिस्त्रा० भवार्थे ण्य । परिस्त्रुमव्य तत्र भवे लि०
परिस्त्रुत् अव्य० परिवर्जने अज्ययी० । सुस्तस्य वर्जने तस्य
निश्चुकादिनात् अन्तोदासता ।

परि(री)हार ५० परि+हृ-वञ् वा दीर्घः । १ पश्यायां
अनादरे बह्वरता० । २ दोषाद्युद्धारणे च

परिहाय्यं ति परि+हृ-कर्मणि ण्यत् । १ परिहर्तव्ये
२ शत्रुव्ये द्विरूपकोषः । २७ द्वाव्ये च

परि(री)हास ५ परि+हृ-वञ् वा दीर्घः । नर्मणि लिङ्०

परिहृत् लि० परि+हृ-क्तिप् । परिहृत्स्व गन्तरि ऋ ६।४ ५
परीक्षक लि० परि+ईक्ष-ण्वुल् । १ तर्कं च प्रमाथेरनिवृत्ति-
र्यनिर्हारणाय यावत्परिधीयनेन प्राप्तुमिष्टमकरो दृष्टा-
न्त्यस्य २६७२ ५० वयम् । २ व्यवहारादौ दिव्यभेद-
परीक्षाकारके च ।

परीक्षन् न० परि+ईक्ष-भावे क्कुट् । राक्षा अनात्तादेः
चारादेच १ दुष्टादुष्टास्त्रिण्युष्ये तर्कप्रमाणाभ्यां २ वस्तुत-
त्वावधारणे च “भेदोपस्थापावुपधावनीद्यैवत् परी-
क्षन्” अमरः ।

परीक्षा स्त्री परि+ईक्ष-भावे ऋ । दिव्यग्रन्थे २५८६ ५०
ग्रादौ दर्शिते १ दिव्यग्रन्थार्थे तर्कप्रमाणादिना २ वस्तुत-
त्वावधारणे च । [व्यवधारके ।

परीक्षिन् लि० परि+ईक्ष-विनि । युक्तिप्रमाथैर्वस्तुसङ्ख्या-
परीक्षम् लि० परि+नञ-कौटिल्ये धातुगमनेकादन्त्यात्
व्याप्ता क्तिप् दीर्घः । १ व्यापके ऋ० ५।१०१ मा । परि+
नञ् वा० उक्तुं दीर्घः । २ परितो गते चण्ट० १२६ ६

परीणसा अथ० परि+नञ-व्याप्ता वा० आत् दीर्घः । बहु-
पदार्थे निघण्टुः ऋ० ६ ६७ ६ उदा० ।

परीणह् लि० परितः नष्टते वध्यते नञ्-क्तिप् दीर्घः । १ प-
रितो गन्तव्ये २ तत्कर्मणि ज । भवि पदान्ते ह्यस्य च ।

परीत लि० परि+इ-क्त । परितो गते [भा० ७० ११० च
परीपसा स्त्री परि+पाप्-वञ्-भावे ण्य । प्राप्तुमिच्छावाप्तुं
परीर न० पूर्यतेऽनेन पू-चयुतो रीरन् । कवे उज्ज्वल० ।

परीरय ५० परि+रय-वञ् दीर्घः । १ कण्ठे २ दन्ते ३ पङ्-
थाटके च मेदि० ।

परीरय्य ५० परि+रय-वञ् वा दीर्घः । आक्षिप्त्वे अमरः
परीष्टि स्त्री परि+इष-क्तिन् । १ अन्त्येष्ट्यानाम् २ परिच-
योदाय स्त्रेणच० ।

परीसार ५० परि+सृ-वञ् दीर्घः । सर्वतो गमने स्त्रेणच० ।

परु ५० प्र-उन् । १ सङ्घट्टे २ खर्गे ३ पर्वते च संक्षिप्तं
परुक्तेप ५० परुषि शेफोऽस्य पूषो० । ऋषिभेदे निरु० १०।४२
परुत् कव्य० परस्मिन् वषे लि० । परवर्षे इत्यर्थे अमरः ।
तत्र भवः ल । परुत् परवर्षभवे लि० ।

परुहार स्त्री परः सङ्घट्टो पर्वतो वा हारमस्य । घोटके थ-
न्मात्रा स्त्रियां जातित्वात् ङीष् ।

परुष न० पू-उमन् । १ निरुदवचने २ नीचीनिघट्टप्राप्तुं
अमरः ३ फलभेदे परुषको नावप्र० । [शुक्ले लि० ।

परुषोक्ति स्त्री कर्म० । निरुदोक्तौ । वक्तु । २ कटुवाक्यत-